

'Milli kimliğin inşası olmadan kanondan bahsetmek mümkün değil'

Samsun

11 Kasım 2020 07:32

'Milli kimliğin inşası olmadan kanondan bahsetmek mümkün değil'

Samsun Üniversitesi tarafından düzenlenen online platform üzerindeki yayına katılan yazar Doç. Dr. Yalçın Armağan, "Kanonik saydığımız metinler otorite kazanmış metinlerdir. Milli kimliğin inşası olmadan kanondan bahsetmek mümkün değildir" dedi

Samsun Üniversitesi Düşünce ve Sanat Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (DÜSAM), Öteki Buluşmalar 2020 Güz Dönemi kapsamında Arş. Gör. Kaan Kurt'un moderatörlüğünde yazar Doç. Dr. Yalçın Armağan'ı ağırladı. Online bir platform üzerinden gerçekleştirilen programda "Kanonun İnşasında Yayıncının Rolü" başlığı altında Armağan, konuyu teorik çerçeve, Türkiye'de kanonun ve yayıncılığın tarihi ve kanonu belirleyen yayıncılar olmak üzere 15'er dakikalık üç bölüm halinde izleyenlerin dikkatine sundu. Konuşmasının teorik çerçevesini kuracağını söyleyerek sözlerine başlayan Armağan, "19'uncu yüzyılda daha yazar merkezli bir edebiyat eleştirisi anlayışı var. Burada da yazarın niyetini ortaya koymaya çalışıyor ya da o toplumsal bağlama daha fazla bakılıyor. Yeni eleştirinin popülerleştiği zaman ise metin merkezli bir edebiyat eleştirisi var ve bununla birlikte edebiyatın iç meselesinin çok daha dar hâle geldiğini, pek çok şeyin edebiyatın dışında bırakıldığını görüyoruz" diye konuştu. "Metin merkezilikte metin ve estetik tarih dışılaştırılarak geçerli kılınmaya çalışılıyor" Niyet yanılıgısı kavramını açıklayan Dr. Armağan, "Metin merkezli edebiyat teorileri baskın olduktan sonra metin kendi başına bir varlık olarak kabul edildi ve bunu kabul ettiğiniz andan itibaren de metnin herhangi bir toplumsal bağlamı veya kim tarafından yayınlandığı hatta kim tarafından yazıldığı bile çok önemli olmamaya başladı. Şunun altını çizmek lazım: Yani bizim için mesela edebiyat dediğimiz zaman yazar ve metin neredeyse özdeştir. Dediğim gibi yazardan bile kurtararak bir metin bilimi inşa ediyor. O nedenle de Terry Eagleton edebiyat kuramının girişinde edebiyat kuramı için uygun bir an ararsanız o '1917 yılıdır' der. İşte şimdi eskinin Rus biçimcilerinden Shklovsky'nin 'bir teknik olarak sanat' yazısını yazdığı tarihtir bu tarih diyor" şeklinde konuştu.

Edebiyat dışı sayılan şeylere bakıldığında aslında meselenin hiç de öyle olmadığını gördüğünü ifade eden Armağan şunları söyledi:

"Hiçbir edebi metnin kendi bünyesinde estetik kıymetini barındırdığını düşünmüyorum. İşte en ünlü örnek olarak Shakespeare gelmiş geçmiş en iyi oyun yazarı olduğu için bugün okunuyor değil. Shakespeare yüzyıllar içinde birtakım kurumlar yoluyla defalarca aktarıldığı için bugün hâlâ okunmaya devam ediliyor. Bu noktada da aslında benim bakış açım daha edebiyat dışı denen şey, işte o metin merkezliliğin dışında 'nasıl oluyor da bu yapıtlar bugüne geliyor' sorusunda gizlidir. Yayıncıların seçtiği metinler konvansiyonu, belli bir dönemdeki edebiyat anlayışını belirler, o nedenle de kitapları kimin yayınladığı çok önemlidir. Edebiyat sosyolojisi de bir metnin toplum içindeki dolaşımına büyük oranda bakmaya çalışıyor. Bu noktada üretim, dağıtım ve kabul süreçlerine odaklanıyor. Bu da yani metin. Gördüğünüz gibi bir biçimde merkezde dil ve edebiyat işi sayılan pek çok şey aslında konuşulmaya da başlanıyor. Kanonik saydığımız metinler otorite kazanmış metinlerdir. Benim bu yaklaşımım biraz daha

sekülerleşme ile birlikte bunun değiştiğini görüyoruz. Egemenliğin kaynağının daha beşeri olmaya başlamasıyla birlikte beşeri kitaplar listesi kurulmaya çalışılıyor. Bir ulusun kendi geçmişini görebileceği yapıtlar aracılığıyla toplum kurulmaya çalışılıyor. O noktada da kanonun devreye girdiğini görüyoruz. İşte en sık verilen örneklerden birisi mesela bugünkü İtalyancanın kökeni Dante'nin metinleri. O metinleri yazdığı zaman Orta Çağ'da Latince aslında yazı dili idi. Ama yerel dilleri kullanmaya başladı ve sonrasında köken o olduğu için bugünkü İtalyanca hâline geldi. Böyle bir köken kurma arzusundan geldiğini görüyoruz. Bir de onun dışında kanonik saydığımız metinler otorite kazanmış metinler. O dilin en iyi metinlerinin estetik açıdan en kıymetli olan metinlerinin seçildiği kabul ediliyor ki bu her zaman doğru değil. Bizim edebiyatımıza baktığımız zaman çok açık biçimde görürüz. Mesela bugün Namık Kemal kanonik bir yazardır ama bana kalırsa estetik kıymeti tartışılır." İHA

Adınız

Yorumunuz

1000

Henüz yorum yapılmadı,
İlk Yorum yapan siz olun...

Çarşamba'da 10 Kasım töreni

Kavak ATA'sını andı